

Un segle d'Herbers al món

Joaquim Meseguer (Herbers, Ports de Morella, 1918) va fer la guerra del 1936-39. Després, va treballar en tota mena d'oficis fins que va haver d'emigrar a Castelló per sustentar la família.

Al costat d'aquestes ratlles, d'esquerra a dreta, Josep Meseguer i Joaquim Meseguer, en una trobada familiar. A sota, quatre generacions de la família Meseguer l'any 47, a Herbers. D'esquerra a dreta, Joaquim Meseguer i la seua dona Conxa Pallarés amb els pares del primer. Asseguts, els avis de Joaquim Meseguer amb el primer nét.

Joaquim Meseguer i Conxa Pallarés van arribar a Castelló a mitjan anys seixanta en un camió sense cabina que s'havia cremat, amb alguns mobles, poca vaixela i tota la roba embolicada en borrasses que abans havien servit per carregar palla després de la sega. La ràdio i el llit on havien nascut tres fills, s'havien quedat a Herbers. Però baixaven l'escopeta, la màquina de cosir, un clarinet i un requint.

—En tot un segle, la vida deu haver canviat molt...

—Quan era menut, tot això d'ara: la llum, l'aigua corrent, no les teníem. En aquell temps, de nit, a les cases, només hi havia el foc de la llar, i la llum es feia amb teies i amb cresols.

—La seua generació ha treballat de valent.

—A la primera faena, de peó a la carretera de Coratxà, mira si era menut que no podia ni alçar el pic. Un tio meu, el tio Ramon, era tan bo que picava el seu tros i el meu. A punta de dia ja estàvem picant, i tornàvem a casa de nit. Cobrava dos pessetes. Però molta gent no cobrava: treballava pel menjar. I en tornar del seminari, treballava de pastor o a la terra. Amb la dalla tenia molta traça. Un cosí meu, Pepito, de Barcelona, tenia una lletra preciosa. Vaig imitar temps i temps la lletra de les cartes i em va servir per a dedicar-me a l'escriptura.

—Com descriuria l'època de la guerra?

—Allò va ser terrible. El dia que va començar, estàvem segant al mas del Garro. Va vindre algú i va dir: "Que hi ha una guerra, a Espanya". Vam continuar segant, però de vesprada la gent portava pel poble mocadors rojos i es posaven el puny al front. A Herbers venien els anarquistes de Penya-roja, i l'agüelo Ratat els deia: "Als d'Herbers ja els arreglarem natros". La guerra és terrible.

—Als anys de postguerra, es van haver d'espavilar.

—Vaig fer de venedor de mantes, arreglava sabates, i muntava ràdios: vaig aprendre en un curs per correspondència de Ràdio Maimó. També m'agradava fer soldadets de plom i miniatures de fusta. Vaig treballar a la mina. Hi havia guàrdia civil i tot. Per allí anaven els maquis. Prompte vaig poder deixar de ser picador.

—Quines aficions li han agradat més?

ARXIU / FAMÍLIA MESEGUER



—De menuts jugàvem a pilota. De grans, la millor afició era la caça. En Herbers érem bons caçadors. Tenia molta punteria: és una delícia esperar els tudons a punta de dia. Un dia, un gatxo es va posar a mirar-me als ulls i em feia "Uuuuh!". Com si em volguera parlar. Un altre dia, la fura no eixia del cau i anava caient una nevada, que per poc no arribo a casa. També m'agradava la música. Tocava el clarinet i el requint en una orquestrata que es va fer al poble. Abans, als pobles, les

festes es feien amb una gaita i un tabal, i prou.

—Com molta gent dels Ports de Morella i de l'interior, va haver d'emigrar.

—Quan va nèixer Joaquín, el primer fill, no m'ho podia acabar de cap manera. Treballava a l'ajuntament sense cap horari ni seguretat de res. Una vegada, em van felicitar els del censo de Castelló: van dir que Herbers era el primer poble que s'havia censat del tot. Home: era un poble menut. Va arribar un moment que, amb els diners que guanyava, no podíem viure. Vaig demanar tres mil pessetes, tres mil! I em van dir que no. Li vaig dir a Vicentico, que era periodista a Castelló, que allò no podia ser, i em va ajudar. Vaig baixar a Castelló, a l'Institut Nacional de Estadística, i vaig passar anys corrent per tots els pobles de la província.

—Com creu que se sent la seua generació?

—No et pots ni imaginar l'alegria que tenim tota la gent gran, de la paga a final de mes. Jo li dic la vaqueta. Ara fa uns anys, vam estar a Barcelona: només la coneixíem d'un viatge de quan ens vam casar. I vam estar a Itàlia. Quin país! Ara, la gent viu molt millor que abans. I està molt preparada. Es voran coses que no podem ni imaginar. Ja ho diuen: per massa pa no és mai mal any.

Lluís Meseguer

ARXIU / FAMÍLIA MESEGUER

